

DECIZIE

08 iunie 2016

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul: Svetlana Filincova

Judecătorii: Galina Stratulat, Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari și Sveatoslav Moldovan

examinînd recursul declarat de către Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin împotriva Ministerului Finanțelor și Consiliului raional Dondușeni cu privire la constatarea faptului confiscării averii, încasarea valorii averii confiscate în urma represiunilor politice și cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2016, prin care s-a respins apelul declarat de Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin și s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 22 octombrie 2015

c o n s t a t ă:

La 25 iunie 2014 Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor și Consiliului raional Dondușeni cu privire la constatarea faptului confiscării averii, încasarea valorii averii confiscate în urma represiunilor politice și cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantii au indicat că prin decizia Ministerului Securității de Stat a URSS din 12 noiembrie 1949 au fost deportați împreună cu părinții în regiunea Tiumeni, Federația Rusă cu confiscarea averii.

Olaru Anatolie și Olaru Vladimir s-au născut în regiunea Tiumeni, Federația Rusă în familia părinților deportați.

Ulterior, au fost recunoscuți victime ale represiunilor politice și reabilitați conform art.3 Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr.1225-XII din 08 decembrie 1992.

În momentul deportării părinții aveau în proprietate casa de locuit cu construcții adiacente în valoare de 70000 lei și 4,8 ha teren arabil în valoare de 500807 lei conform raporturilor de evaluare nr.0000888 din 20 iunie 2014 și nr.0000870 din 10 martie 2014 efectuate de Întreprinderea de Sat „Centrul de Expertize și Evaluare”.

Prin raportul întocmit de societatea cu răspundere limitată „Triada” nr.99/04 din 23 iulie 2012 se confirmă că valoarea bunurilor mobile constituie 102996 lei.

La momentul deportării părinților li s-au confiscat și 4, 8 ha teren arabil, costul actual al căruia este de 500607 lei.

În total părinților le-a fost confiscată avere în valoare de 673803 lei.

La 16 octombrie 2012 s-au adresat Comisiei Speciale a raionului Dondușeni cu cerere de recuperare a valorii bunurilor confiscate de la părinți, însă la 12 noiembrie 2012 au primit refuz pe motiv că nu au prezentat actul de confiscare a averii și subiectul în posesia căruia au fost transmise bunurile părinților.

Prin decizia Prezidiului Judecătoriei Supreme din 18 februarie 1991 se confirmă confiscarea averii de la părinți.

Prin decizia Comitetului Executiv raional Dondușeni nr.13/7.6 din 22 decembrie 1993 s-a decis de a achita mamei lor Olaru Eugenia compensație în mărime de 90 lei din contul sovhozului pentru construcții și averea confiscată, însă aceasta a refuzat să o primească.

Cuantumul averii confiscate se confirmă și prin actul Comisiei de stabilire și recuperare a prejudiciilor aduse cetățenilor supuși represiunilor politice nr.443.

Sunt succesorii părinților Olaru Nicolai și Olaru Eugenia, fapt confirmat prin certificatele de naștere și certificatele de deces ale părinților.

Cere Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin constatarea faptului confiscării averii părinților, victime ale represiunilor politice în valoare de 673803 lei, încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Consiliului raional Dondușeni suma de 168700 lei pentru fiecare și cheltuielile de judecată în mărime de 5250 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 22 octombrie 2015 acțiunea a fost respinsă.

La 17 noiembrie 2015 Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin au depus apel împotriva hotărârii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 22 octombrie 2015.

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 28 ianuarie 2016 a respins apelul declarat de Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin și a menținut hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 22 octombrie 2015.

La 28 martie 2016 Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin au declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2016 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului au invocat că cuantumul averii confiscate se confirmă prin cererea mamei lor Olaru Eugenie din 12 mai 1992, legiferată de Primarul satului Dondușeni, raionul Dondușeni și trei martori.

Consiliul raional Dondușeni a recunoscut cererea din 12 mai 1992 veridică și a fost de acord să restituie costul averii confiscate în mărime de 90 lei.

Instanța de apel eronat a reținut că nu au prezentat act ce ar confirma bunurile confiscate.

Volumul averii confiscate se confirmă prin extrasele de arhivă din Registrul de evidență a gospodăriilor populației satului Dondușeni pentru anii 1947 – 1949 și certificatul – caracteristică din aprilie 1949.

Instanța de apel eronat a concluzionat că nu sunt în drept să solicite valoarea terenului agricol cu suprafața 4,8 ha.

Olaru Eugenia și Olaru Nicolai dețineau în proprietate privată acest teren agricol și a fost transmis în proprietatea statului.

Prima instanță și instanța de apel nu au aplicat prevederile art.12 Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr.1225-XII din 08 decembrie 1992.

Prin emiterea hotărârilor neîntemeiate le-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil garantat de art.6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 05 mai 2016 Consiliul raional Dondușeni a prezentat referință solicitând respingerea recursului cu menținerea deciziei instanței de apel din 28 ianuarie 2016 și hotărârii primei instanțe din 22 octombrie 2015.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 25 mai 2016 a considerat recursul admisibil fără a prejudicia fondul și a dispus judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat în limitele invocate pe baza materialelor din dosar și a referinței, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este depus în termen, întemeiat și urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel din 28 ianuarie 2016 și trimiterea pricinii la rejudecare în ordine de apel din următoarele motive.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

La 19 februarie 2016 Curtea de Apel Chișinău a expediat părților copia deciziei din 28 ianuarie 2016.

Prin urmare, recursul declarat la 28 martie 2016 de Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin este depus în termen.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c¹) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, trimițând pricina spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art.432 alin.(3) lit.d) și f). La solicitarea participanților la proces, instanța de recurs poate trimite pricina spre rejudecare în prima instanță în cazul prevăzut la art.432 alin.(3) lit.b).

Judecând pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că prima instanță și instanța de apel au examinat pricina cu încălcarea normelor de drept procedural.

În conformitate cu art.432 alin.(3) lit.f) și alin.(5) Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin prin prezenta cerere de chemare în judecată solicită repararea prejudiciului material cauzat în rezultatul confiscării averii părinților, victime ale represiunilor politice în valoare de 673803 lei situată în satul Dondușeni, raionul Dondușeni.

În conformitate cu art.40 alin.(1) Codul de procedură civilă, acțiunile cu privire la dreptul asupra terenurilor, subsolurilor, fișiiilor forestiere, plantațiilor perene, resurselor acvatice izolate, asupra unor case, încăperi, construcții, altor obiective fixate de pământ, precum și acțiunile în ridicare a sechestrului de pe bunuri, se intentează în instanța de la locul aflării acestor bunuri. Dacă bunurile ce constituie obiectul acțiunii sînt situate în circumscripția mai multor instanțe, cererea se depune în orice instanță în a cărei rază teritorială se află o parte din bunuri.

Din sensul normei de drept citate rezultă că acțiunile ce țin de dreptul asupra imobilelor și acțiunile în ridicare a sechestrului de peste aceste bunuri, vor fi judecate de către instanța de la locul aflării bunurilor imobile, conform regulilor competenței jurisdicțional-teritoriale excepționale prevăzute de art. 40 alin. (1) Codul de procedură civilă.

Conform art.12¹ Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr.1225 din 8 decembrie 1992 cu modificările ulterioare, cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora prin achitarea de compensații sînt examinate de comisiile speciale create de autoritățile administrației publice locale a raioanelor, municipiilor Chișinău și Bălți, unității teritoriale autonome Găgăuzia, în al căror teritoriu persoanele reabilite au domiciliat la momentul reprimării.

Cererea cu privire la restituirea averii, recuperarea valorii acesteia ori la achitarea compensației unice se înaintează la instanța locului unde se află această avere.

Dat fiind că averea confiscată a cărei valoare recurenții o solicită se află în satul Dondușeni, raionul Dondușeni, Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău a judecat pricina civilă cu încălcarea normelor de competență jurisdicțională, ceea ce constituie temei de casare a hotărârii în conformitate cu art. 432 alin.(3) lit.f) Codul de procedură civilă.

În afară de aceasta, în conformitate cu art.239 Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată.

Legalitatea și temeinicia hotărârii judecătorești prezumă că între dispozitiv și motivare trebuie să existe concordanță.

În cazul în care o atare concordanță nu există, dispozitivul cuprinzând o altă concluzie decât aceea pe care o impuneau motivele, această hotărâre este nemotivată și are drept consecință nulitatea ei absolută.

Prima instanță și instanța de apel nu au respectat prevederile legale citate și au emis hotărâri contradictorii.

În partea motivată a hotărârii și deciziei prima instanță și instanța de apel au constatat că familia Olaru a fost supusă represiunilor politice, iar ulterior reabilitată, că averea a fost confiscată, însă în dispozitivul hotărârilor resping integral acțiunea.

Din certificatele de naștere anexate la materialele pricinii rezultă că Olaru Gheorghe, Olaru Constantin, Olaru Vladimir și Olaru Anatolie sunt copiii soților Olaru Nicolae și Olaru Eugenia (f.d.94-97 vol.I).

Potrivit certificatelor de deces DC-IV 125772 și nr.DC-IV 1125771 eliberate la 25 aprilie 2013 Olaru Nicolae și Olaru Eugenia au decedat la 26 noiembrie 1989 și 17 martie 1999.

Olaru Gheorghe, Olaru Constantin, Olaru Vladimir și Olaru Anatolie sunt succesorii legali ai părinților Olaru Nicolae și Olaru Eugenia.

Prima instanță și instanța de apel au constatat că familia Olaru a fost supusă represiunilor politice, iar ulterior reabilitată, însă eronat au concluzionat că la materialele pricinii lipsește act ce ar conține lista bunurilor confiscate.

Potrivit concluziilor MGB a RSSM din lunile mai și iunie 1949 Olaru Nicolae împreună cu familia compusă din soția Olaru Eugenia, fiii Olaru Constantin și Olaru Gheorghe trebuie deportată cu confiscarea averii (f.d.74-77 vol.I).

Prin certificatul din 26 septembrie 1949 se confirmă că Olaru Nicolae a fost deportat în regiunea Tiumeni, Federația Rusă (f.d.78 vol.I).

Potrivit certificatelor Direcției raionale a Ministerului Securității de Stat, soții Olaru Nicolae și Olaru Eugenia dețineau 4,8 ha pământ, un cal, o vacă și casă (f.d.189, 195 vol.I).

Comitetul Executiv prin certificatul din 28 august 1949 confirmă că soții Olaru aveau 4,8 ha pământ, un cal, o vacă și casă (f.d.193 vol.I).

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție prin decizia din 20 mai 1956 a admis recursul Procurorului General și a modificat hotărârea din 12 noiembrie 1949 cu eliberarea lui Olaru Nicolae din locurile de deportare fără restituirea averii (f.d.70-71 vol.I).

Prin hotărârea Prezidiului Curții Supreme de Justiție din 18 februarie 1991 s-a anulat hotărârea din 12 noiembrie 1949 și decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 20 mai 1956 și s-a încetat procesul în privința lui Olaru Nicolae (f.d.72-73 vol.I).

Judecătoria Supremă a RSSM prin certificatul nr.4y-38/91 din 18 februarie 1991 confirmă că prin hotărârea Prezidiului Curții Supreme din 18 februarie 1991 Olaru Nicolae, Olaru Eugenia, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin au fost reabilitați (f.d.59 vol.I).

Potrivit certificatului de reabilitare nr.21(13)-2109/89-2219 din 26 iulie 2011 Olaru Anatolie, născut la 20 aprilie 1950 în locurile de represiune în regiunea Tiumeni este declarată victimă a represiunilor politice și reabilitat de către Procuratura Generală conform art.2 Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr.1225 din 8 decembrie 1992 (f.d.55 vol.I).

Ministerul Afacerilor Interne prin certificatul nr.8/4-O-6 din 30 iunie 2011 confirmă că Olaru Nicolae, născut în anul 1920 a fost deportat în regiunea Tiumeni și

reabilitat conform Hotărîrii Consiliului de Miniștri al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești nr.115 din 10 aprilie 1989 și Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr.1225 din 8 decembrie 1992 (f.d.56 vol.I).

La 12 mai 1992 Olaru Eugenia s-a adresat Comisiei de apreciere a averii cu cerere solicitînd restituirea averii confiscată în anul 1949 și anume casă, sarai, pămînt 4,8 ha, cal, vacă, porci, păsări, bunuri mobile etc. (f.d.52-53 vol.I).

Comitetul executiv raional Dondușeni prin actul nr.443 din 04 noiembrie 1993 a decis să restituie Eugeniei Olaru pentru construcții și averea confiscată în anul 1949 compensație în sumă de 90 lei (f.d.218-219 vol.I).

Prin decizia Comitetului executiv raional Dondușeni nr.13/7.6 din 22 decembrie 1993 s-a decis de a achita Eugeniei Olaru compensație în sumă de 90 lei din contul sovhozului „Dondușeni” pentru construcții și averea confiscată (f.d.217).

Așadar, probele analizate mai sus confirmă că Olaru Nicolae împreună cu membrii familiei au fost deportați cu confiscarea averii.

Conform art.12 alin.(1), (3), (4) și (7) Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr.1225 din 8 decembrie 1992 cu modificările ulterioare, cetățenilor Republicii Moldova supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați li se restituie, la cererea lor sau a moștenitorilor lor, bunurile confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor.

În cazul în care bunurile confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie în legătură cu represiunile politice nu pot fi restituite, valoarea acestora se recuperează prin achitarea de compensații, în baza cererii depuse de persoanele reabilite sau de moștenitorii acestora.

Cu acordul persoanelor supuse represiunilor politice și ulterior reabilite sau al moștenitorilor acestora, restituirea în natură a caselor de locuit poate fi înlocuită prin recuperarea valorii lor, evaluate prin aplicarea prețurilor de piață în vigoare la data satisfacerii cererii, sau prin acordarea, în mod prioritar, a unui spațiu locativ amenajat.

În cazul în care bunurile nu s-au păstrat sau nu pot fi restituite în natură, fiind privatizate în condițiile legii, se recuperează valoarea lor în formă de compensație bănească sau de valori materiale, luîndu-se ca bază prețurile de piață în vigoare la data examinării cererii.

Recurenții neagă primirea compensației de 90 lei de către mama lor, iar intimații nu au prezentat probe pertinente că aceasta a fost despăgubită.

Pîrîții negînd confiscarea nu au probat că familia Olaru au luat averea în regiunea Tiumeni, Federația Rusă unde au fost deportați.

Articolul 12 alin.9 lit.a) și b) Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 cu modificările ulterioare prevede că valoarea bunurilor se determină în felul următor: bunurile imobiliare se evaluează în baza calculelor efectuate de oficiul cadastral teritorial, conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii, costul animalelor domestice, al păsărilor, al produselor agricole, al altor bunuri se stabilește conform prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii.

La materialele pricinii este anexat raportul de evaluare a bunului imobil confiscat în anul 1949 întocmit de Întreprinderea de Stat „Centrul de Expertiză și Evaluare” însă

prin Lege bunurile imobiliare se evaluează de oficiul cadastral teritorial conform prețurilor de piață.

În conformitate cu art.122 alin.(1) Codul de procedură civilă, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că hotărârile contestate au fost pronunțate cu încălcarea competenței, Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2016 și hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 22 octombrie 2015 și de a restitui pricina spre rejudecare la Judecătoria Dondușeni conform competenței.

La rejudecarea pricinii este necesar de ținut cont de cele expuse și în dependență de cele obținute de emis o hotărîre legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2016 și hotărîrea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 22 octombrie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Olaru Anatolie, Olaru Vladimir, Olaru Gheorghe și Olaru Constantin împotriva Ministerului Finanțelor și Consiliului raional Dondușeni cu privire la constatarea faptului confiscării averii, încasarea valorii averii confiscate în urma represiunilor politice și cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Judecătoria Dondușeni conform competenței.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul:

Svetlana Filincova

Judecătorii:

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Sveatoslav Moldovan